

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (48)

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 8 від 20 лютого 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(48) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 144с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

З М І С Т

СЛОВО РЕДАКТОРА

**ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ КОСТЯНТИН,
РУДА ТЕТЯНА, СОРОЧАН АЛІНА,
САМООСВІТА ПЕДАГОГА ЯК ШЛЯХ ДО МАЙСТЕРНОСТІ**

5

НОВІ ПРАКТИКИ В ОСВІТІ, ВИХОВАННІ, МЕТОДИЦІ

**КОЛОТ ІННА, АВЕРІНА ОЛЕКСАНДРА
ГІБРИДНІ ТА ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

16

КУЧЕР ОЛЬГА

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ АУДІЮВАННЯ І РОЗУМІННЯ УСНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ**

18

СЕНИШИНА МАРІЯ

**ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО СВІТУ ПОЕЗІЇ ЗАСОБАМИ
РОЗКРИТТЯ ТОНКОЩІВ ДЕКЛАМАЦІЇ**

23

СЛОБОДЯНЮК ВАЛЕНТИНА

**МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ІНТЕРАКТИВНИМИ
ПОСІБНИКАМИ НА ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

28

ЗРАЛКО АННА

ДИТЯЧІ СВЯТА В УМОВАХ ВІЙНИ

32

ТРІКОЛІЧ АНАСТАСІЯ

**МОВЛЕННЄВІ СИТУАЦІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ
ШКОЛІ**

36

КОНОПКО ОЛЬГА

**СТВОРЕННЯ СТИМУЛЮЮЧОГО РОЗВИВАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІД
ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ДНЯ ВІЛЬНОЇ ГРИ**

41

ЦАРИК АНДРІЙ, МАРТИНЮК ЮЛІЯ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗА ПРОГРАМОЮ
НОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

46

ЧЕРЕШНЕВА АННА

**ВИРОБЛЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ
ОСОБИСТОСТІ**

52

ШЕВЧУК ЮЛІЯ

**МОВНІ ПОМИЛКИ В ПРОЦЕСІ ОПАНУВАННЯ РІДНОЇ МОВИ: ЇХ ТИПИ,
ПРИЧИНИ, ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

56

КОВАЦЕНКО ГАЛИНА

Слово редактора

СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

62

ЛІТЕРАТУРА: ІДЕЇ, ДОСВІД, РЕЗУЛЬТАТИ

КІСЕЛЬОВ ДМИТРО

ЕЛЕМЕНТИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ЛІТЕРАТУРИ
«ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» Е. М. РЕМАРКА ТА Е. М. ХЕМІНГВЕЯ

74

ПОХИЛЮК АНАСТАСІЯ

ІСТОРИЧНІ ВИМІРИ РОМАНУ МАРІЇ МАТІОС «СОЛОДКА ДАРУСЯ»

80

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

СВИНАРЧУК ВАЛЕНТИН

СЦЕНАРІЙ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

«В ЄДНОСТІ СИЛА НАРОДУ» (ДО ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ)

87

КОРНЮК СНІЖАНА

КРЕДИТИ СТИМУЛЮЮТЬ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ, АЛЕ ПРИЗВОДЯТЬ ДО
БОРГІВ. ЯК ВИНИКАЮТЬ ВЕЛИКІ БОРГОВІ КРИЗИ?

92

СТЕПОВА АЛЛА

СВІНГ ЯК СТИЛЬ ОРКЕСТРОВОГО ДЖАЗУ

95

УКРАЇНЕЦЬ ІРИНА

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

100

СЕРГІЄНКО ОЛЕНА

ДИТЯЧИЙ САДОЧОК В СУЧАСНОМУ СВІТІ.
ЯКИЙ БИ ХОТІЛОСЬ БАЧИТИ САДОЧОК В МАЙБУТНЬОМУ

103

КОНКУРСИ. ПЕРЕКЛАДИ ВІРШІВ

РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНКУРС ЕСЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

PODILIA THINKS GLOBAL

108

КОРОЛЬ ТЕТЯНА

ПЕРЕКЛАД ПОСТИЧНИХ ТВОРІВ ЯК МЕТОД ЗБАГАЧЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО
ЗАПАСУ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

114

ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА

БОЛИТЬ... (переклад)

122

ВІРШІ ЗДОБУВАЧІВ ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

124

КОНКУРС НА КРАЩОГО ПЕРЕКЛАДАЧА ПОЕЗІЇ

129

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

145

**ЕЛЕМЕНТИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ЛІТЕРАТУРИ
«ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ»**

Е. М. РЕМАРКА ТА Е. М. ХЕМІНГУЕЯ

УДК 821 (477 - 87).09

КІСЕЛЬОВ ДМИТРО

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри зарубіжної літератури та основ риторики

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

У листопаді 1928 року тираж однієї з найстаріших берлінських газет, «Фоссіше цайтунг», через різко зрослий попит був збільшений на кілька тисяч екземплярів. Раптовий ріст популярності цієї газети був пов'язаний з тим, що з 10 листопада по 9 грудня на її сторінках публікувався додаток, що відразу ж прикував до себе увагу читачів. Це був роман Еріха Марії Ремарка «На Західному фронті без змін».

Якщо формулювання, що вживалося в повідомленнях верховного командування в періоди затишку і тепер перетворене автором на заголовок роману, за десять років, що пройшли після закінчення війни, ще не вивітрилося з пам'яті німців, то рідкісне, до того ж написане на французький лад прізвище письменника могло викликати якісь асоціації лише в нечисленних читачів його перших двох книг: «Мансарда мрій» і «Станція на обрії». Але навіть у них навряд чи могло з'явитися бажання прийнятися за читання нового твору цього автора, адже перші два романи Ремарка були просто-напросто невдалі. До честі письменника варто сказати, що він сам піддав їх нищівній критиці. Говорячи, наприклад, про «Мансарду мрій», він згадував, що через два роки після виходу «цієї жахливої книги» був готовий купити і знищити всі екземпляри, що малися в продажу, та тільки в нього не вистачило на це грошей. Відрікшись із усією

рішучістю від обох книг, викресливши їх зі своєї творчої біографії, він у всіх інтерв'ю завзято називав своїм першим романом «На Західному фронті без змін».

До того, як редакція газети «Фоссіше цайтунг» зважилася надрукувати

новий твір автора, якому не принесли популярність ні два романи, ні кілька віршів і нарисів, він безуспішно стукався в двері найбільших видавництв і десятка редакцій газет і журналів. Але тепер, з кожним номером газети, у якій роман «На Західному фронті без змін» друкувався рівно місяць, його ім'я ставало усе популярнішим, і ледь видавництво «Пропілеєнферлаг» встигло опублікувати повідомлення про майбутній вихід у світ книжкового видання роману, як читаюча Німеччина відгукнулася на нього тисячами заявок.

31 січня 1929 року роман вийшов окремим виданням і мав надзвичайний успіх. Щодня розкуповувалося до 20 тисяч екземплярів. А під кінець року кількість розпроданих екземплярів майже досягла півтора мільйона. Але значення виходу книги у світ не замикалося рамками німецького книжкового ринку: роман був уже того ж 1929 року перекладений дванадцятьма, а надалі ще на трьома десятками мов.

Що ж забезпечило романові «На Західному фронті без змін» настільки живий відгук його перших читачів?

Десятиліття, що відділяло появу роману від першої світової війни, що створила його сюжетно-тематичну основу, не заглушило спогадів про ці катастрофічні події і не встигло залікувати всіх нанесених війною ран матеріальних, економічних, психологічних і моральних. Але якими б гіркими не були ці спогади, сучасники Ремарка, з яких більшість пережила війну на фронтах або в тилу, не тікали від них, а, навпаки (так вже влаштована людська свідомість!), жадібно тяглися до книг про недавню трагедію. А таких книг у Німеччині, як і в інших країнах Європи, у 1920-і роки виходило чимало. З них, мабуть, крім роману Ремарка, найбільш помітний слід в історії німецької літератури залишили «Дев'яте листопада» Бернгарда Келлермана (1920), «Суперечка про унтера Гріше» Арнольда Цвейга (1927) і дилогія «Війна. Після війни» Людвіга Ренна (1928-1930). Якими б різними не були ці твори за змістом і за формою, поєднував їх рішучий і беззастережний осуд духу мілітаризму, що панував у кайзерівській Німеччині і сприяв розв'язанню війни в 1914 році. Зовні ці книги виглядали як історичні (якщо під історією розуміти в даному випадку недавнє минуле), але на перевірку виявлялося, що вони були більше звернені в майбутнє: саме життя перетворило їх на застереження, тому що революція 1918 року, що скинула кайзерівський режим, духу мілітаризму не викорінила. Більш того, націоналістичні та інші реакційні сили використовували поразку Німеччини в першій світовій війні для пропаганди реваншизму.

Автор, що пише про війну, не може, імовірно, зберігати нейтралітет, така,

можна сказати, специфіка жанру. І «На Західному фронті без змін» не є в цьому відношенні виключенням.

«Ця книга не є ні обвинуваченням, ні сповіддю. Це тільки спроба розповісти про покоління, яке погубила війна, про тих, хто став її жертвою, навіть якщо врятувався від снарядів» такими словами Ремарк випередив свій роман, але це, очевидно, не що інше, як літературний прийом, тому що саме сповідальний тон роману Ремарка – домінуюча особливість його стилю, що впливає на читача з перших же рядків і відіграє вирішальну роль у встановленні контакту між ним оповідачем. Що ж стосується обвинувачення, від якого також нібито відрікається в епіграфі автор, то чи багато можна назвати творів не тільки німецької, але й усієї світової літератури першої половини ХХ століття, що виступали б з такою ж жагучою обвинувальною промовою перед судом історії, як цей роман? Тільки вся справа в тому, що відкрити форму ця мова здобуває лише в декількох невеликих публіцистичних відступах, де вустами свого героя автор засуджує війну, а в основному вона утримується в підтексті всіх епізодів роману, описаних із уявною неупередженістю людини, що як би веде щоденник, не розраховуючи на те, що його записи потраплять кому-небудь на очі.

Експресіоністичні «нашарування» особливо помітні в описах лазарету. Герой, наприклад, докладно розповідає про те, як болісно вмирає поранений у бою його шкільний друг Кеммерих, з яким вони разом призивалися в армію, як у його ще живому тілі вже вгадуються обриси смерті – губи стираються з обличчя, западають ока, «тіло тане, чоло

стає крутішим, вилиці випинаються», поступово виступає назовні кістяк. У цих же традиціях написана сцена бою, що запам'ятовується, на цвинтарі, коли героєві, щоб не загинути, приходиться ховатися від куль і осколків снарядів у труні, у свіжевиригій могилі. І все-таки Ремарк дуже далекий від художників попереднього покоління: експресіоністи зустріли війну з надзвичайним ентузіазмом – для них вона була єдиною можливістю підірвати, зрушити з місця застиглий, як їм здавалося, буржуазний світ, що застопорився у своєму розвитку. Один з кумирів експресіоністів – Фрідріх Ніцше прямо закликав жити «життям війни». Пізніше в творах цих письменників війна зображувалася як страшне видіння, як породження нелюдського зла. Конкретна вірогідність війни розчинялася в ілюзорних образах.

Ремарк першим у німецькій літературі правдоподібно, майже відчутно, показав жахи війни. Відразу по виходу з друку роман вразив усіх своїм антивоєнним пафосом. Війна – така, якою її зобразив Еріх Марія Ремарк, – безглузда і безцільна. Це жорстоке і нелюдське фізичне і духовне знищення: навіть якщо людина не гине на війні, вона все одно втрачає самого себе; обличчя – останнє, що відрізняє одну людину від іншої, – замінюється маскою протигазу. Ідеали, на яких виховувалися ті, хто відразу після школи мали піти на фронт, виявилися, як говорить герой роману Ремарка, «неясними» (і це відноситься не тільки до Німеччини). Від світу, від культури нічого не залишилося – вони розліталися під невідворотними ударами дійсності.

Старий світогляд «валився під артилерійським вогнем». Лише вічні

цінності – любов (хоча любов до батьківщини теж поставлена під сумнів), дружба, товариство («Товариство – єдине гарне, що породила війна», – зауважує якимось Пауль) допомагають героєві, незважаючи ні на що, залишитися людиною.

Пауль – один з багатьох молодих хлопців, так само, як і він, «вирваних із ґрунту», змушених убивати собі подібних, щоб вижити. Не випадково тому замість «я» герой зазвичай вживає займенник «ми», навіть наприкінці роману, коли залишається зовсім один (як часто відбувається у творах Ремарка, Пауль протягом роману втрачає усіх своїх товаришів). Саме це «ми» дозволило сотням тисяч читачів, кинутих своїми урядами на жертвний вівтар бога війни, побачити в герої роману «На Західному фронті без змін» самих себе.

З антивоєнним духом роману «На Західному фронті без змін» тісно зв'язаний його інтернаціоналізм. Усе частіше замислюються солдати, герої роману, над тим, що (або хто) змушує їх убивати людей іншої національності. Їхнього міркування на цю тему під час суперечки, відтвореної Ремарком у дев'ятому розділі, наївні, але і вони можуть допомогти досягти істини. «Дискусія» ця виявляється підготовленим епізодом з попередньої глави, місцем дії якого є табір військовополонених.

Але справжньої кульмінації інтернаціоналістська лінія в романі досягає в одній із картин книги, що найбільше запам'ятовуються: виявившись на нічийній землі в одній вирві від снаряда наодинці з французьким солдатом, герой убиває його, і немов на кару за це виявляється змушеним

переживати разом з ним його останні години, тому що страх перед власною смертю не дозволяє йому залишити до часу вирву. На якийсь час він перестає почувати себе солдатом, мучиться, намагається чимось допомогти своїй жертві і, слухаючи передсмертні хрипи Дюваля (так звали француза), судорожно намагається розплутати усе той же клубок – зрозуміти, чому народи повинні винищувати один одного. Він навіть дає обітницю боротись проти війни, якщо залишиться живий. Щоправда, наступного дня, зустрівшись знову зі своїми однополчанами, він «протверезується» і все-таки пережите потрясіння безвісти не проходить.

«На Західному фронті без змін» ґрунтується на міцній автобіографічній основі. Ця книга Ремарка на відміну від двох перших виткана з особистого життєвого досвіду письменника. Навіть ім'я і прізвище останнього – Пауль Боймер – натякають на їхнє споріднення. Пауль – це одне з двох імен, що були дані самому Ремаркові під час хрещення. Почавши свою літературну діяльність, Еріх Пауль назвав себе Еріхом Марією (у Німеччині, як і в багатьох європейських країнах, це жіноче ім'я з євангельської легенди часто давалося і хлопчикам, але тільки як друге ім'я). А. Боймер – дівоче прізвище його бабусі за батьківською лінією.

Пауль Боймер – ровесник свого творця, що народився в Оснабрюці 22 червня 1898 року. Сторінки, присвячені першій відпустці Пауля, його перебуванню в рідному будинку, виявляють багато інших збігів у життєвому шляху обох. Небагата трудова родина Боймерів нагадує родину Ремарка. Почувши від батька, що він

візьме понаднормову роботу, Пауль говорить собі: «Я знаю, він буде різати, фальцювати і клеїти, стоячи за своїм столом до дванадцяти годин ночі», – і тут не можна не згадати, що батько самого письменника був палітурником. Ремарк «поділився» з Боймером і низкою особливостей своєї натури, свого психічного складу, наділив його глибокодумністю схильністю до самоаналізу. З юних років літературна обдарованість Ремарка суперничала в нього з талантом художника, і особливо музиканта (він співав у шкільному хорі, добре грав на фортепіано й органі, намагався писати твори для обох інструментів, давав уроки музики, пробував свої сили в музичній критиці), і до цих же трьох мистецтв схильний його молодий герой: вдома у Пауля на проніжній полиці складені малюнки і літературні спроби, а потрапивши після відпустки в табір, він, як тільки з'являється така можливість, вечорами із задоволенням грає на фортепіано в солдатському клубі.

Але насамперед автобіографічність образу Пауля Боймера позначається в його військовій «кар'єрі». Разом з іншими юнаками 1898 року народження Ремарк був призваний в армію наприкінці 1916 року зі шкільної лави (він навчався в той час у католицькій учительській семінарії). У тому ж самому році надягає солдатську шинель і недоучений гімназист Пауль Боймер. Але тут є одне істотне розходження: Боймер був у числі групи однокласників, що пішли на фронт добровільно, тоді як Ремарка мобілізували. Розходження це з'явилося не випадково. Мотив добровільництва знадобився письменникові для викриття

мілітаристського духу, що панував у школах кайзерівської Німеччини. Класний наставник Канторек (ця фігура повинна бути по праву включена в галерею образів тупих і бездушних шкільних учителів, талановито виписаних Генріхом Манном, Томасом Манном, Якобом Вассерманом, Германом Гессе й іншими німецькими критичними реалістами ХХ століття) у нескінченних промовах піддавав своїх вихованців такій систематичній «обробці», що зрештою клас не витримав і «кладом, під його командою, відправився в окружене військове управління» записуватися добровольцями. Але якщо навіть припустити, що не тільки пропаганда винна в цьому кроці однокласників, а був тут і якийсь елемент самообману і самонавіяння, то до того моменту, коли ми, знайомимося з Паулем і його фронтовими товаришами, від добровільництва не залишається і сліду. Усі вони вже давно перетворилися на гарматне м'ясо. На шляху від школи до окопів стоїть казарма, де муштрують новобранців, і її Ремарк теж зобразив на основі своїх власних спогадів. І унтер-офіцера, що трагікомічно ототожнює цю муштру, він не вигадав, а списав з того тупоумного садиста, що колись мучив у казармі його самого. Він тільки злегка змінив його прізвище, перетворивши Хіммельрайха на Хіммельштоса. Ремарк, що брав участь у боях у Франції, Фландрії і на інших ділянках Західного фронту, був поранений кілька разів. У серпні 1917 року він потрапив до лазарету у Дуйсбурзі й у листах, надісланих відтіля у свою частину фронтовим товаришам, замалював невеселі картини, що підготували ґрунт для створення через десяток років таких

епізодів роману, що запам'ятовуються, як відвідування Паулем Боймером і його друзями їхнього смертельно пораненого однокласника Франца Кеммеріха і перебування самого Боймера в польовому госпіталі, санітарному потязі і лазареті при католицькому монастирі.

Багатозначний сам заголовок книги. Зміст його розкривається в перших рядках епілогу: коли був убитий головний герой, «на усьому фронті було так тихо і спокійно, що військові повідомлення склалися з однієї тільки фрази: «На Західному фронті без змін». З легкої руки Ремарка ця перейнята гірким сарказмом формула придбала в німецькій мові характер фразеологічного обороту, подібного до російського вираження: «На Шипці все спокійно». Ємний, із глибоким підтекстом заголовок роману дозволяє читачеві розширити рамки оповіді і домислити авторські ідеї: якщо в дні, коли, з «високої» точки зору головного командування, на фронті усе залишається без змін, відбувається стільки жахливого, то що ж сказати тоді про періоди запеклих, кровопролитних боїв?

Після виходу у світ роману «На Західному фронті без змін» у квартиру, що знімав письменник у Берліні, безперервним потоком йшли листи учасників війни, що виражали йому вдячність за правдиве зображення бойні, у яку були втягнуті народи. Листи ці його хвилювали, але до слави він був разюче байдужий і, наприклад, приїжджаючи в рідний Оснабрюк, що пишався ним, намагався як можна рідше виходити з будинку. Варто сказати, що поряд з дуже великою кількістю вітальних відгуків були і різко негативні і навіть образливі. Вони виходили в першу чергу з

профашистського табору і взагалі з тих кіл, ставлення яких до війни було прямо протилежним до позиції Ремарка. Недарма брошура «Про зміст війни», випущена в Берліні того ж, 1929 року групою фашистських літераторів на чолі з Отто Штрассером, починалась підзаголовком «Відповідь Ремаркові». До лютих атак додалися дрібні уколи, спроби сатирично інтерпретувати ідеї і зміст роману. Макс Йозеф Вольф, літератор, чиє ім'я вже давно ніхто не пам'ятає, надрукував у 1930 році в Берліні плоску пародію на книгу Ремарка під видом фрагмента з роману «Під Троєю без змін», нібито написаного Емілем Маріусом Рекварком (одне зі значень німецького слова «кварк» – Quark – нісенітниця). У довершення усього популярну фігуру письменника стали оточувати різними довільними плітками. Одні запевняли, що Ремарк нібито був не рядовим, а офіцером, що він узагалі ніколи не служив в армії, а отже, і на фронті не був. Був пущений слух про його дворянське походження, а дехто стверджував, що його справжнє прізвище Крамер, досить розповсюджене в Німеччині, і що, прочитавши її справа наліво, він склав собі манірний і загадковий псевдонім.

Гоніння на книгу Ремарка відновилося під проводом майбутнього міністра пропаганди гітлерівського рейха Геббельса з новою силою в 1930 році, коли американський кінорежисер Льюїс Майлстоун, теж учасник першої світової війни, закінчив екранізацію роману. Коли

стрічка «На Західному фронті без змін», що увінчалася гучним успіхом в усьому світі, вперше демонструвалася в Берліні в Моцартівському залі, нацисти влаштували обструкцію: шпурляли в екран гнилі яблука і тухлі яйця, випускали в залі пацюків і мишей, розсипали чхальний порошок. Вони скуповували квитки на цілі сеанси і зрештою домоглися того, що в грудні 1930 року експертна кінематографічна комісія при уряді, що не чинив опору гітлерівцям, заборонила демонстрацію фільму у всій Німеччині нібито «з метою охорони суспільного порядку».

Однак роман «На Західному фронті без змін» зазнавав критики не тільки з боку реакції. Деякі представники лівих кіл, виходячи з тих у цілому справедливих розумінь, що Ремарк не розкриває соціальних коренів і причин імперіалістичних воєн, не вказує шляхів революційної боротьби з ними, а лише обмежується зображенням жахів масового кровопролиття, рішуче відмовляли цьому романові у визнанні. Вони скидали з рахунків його разючу щирість, глибину співчуття жертвам війни, насамперед «маленькій людині», безжалісною рукою кинутій в пекло. Ці критики не хотіли зрозуміти, що роман Ремарка, як писав у передмові до одного з перших радянських видань («Роман-газета» – 1930) Д. З. Мануїльський, «стане в нагоді... як книга, що будить думку і стимулює волю до боротьби з найбільшим і найактуальнішим злом нашого часу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ворончук А. Е.М. Ремарк Відображення життя рідного народу першої половини XX ст.: Розробка уроку. *Все для вчителя*. 2004, лютий (№ 4-5), С. 10-12

2. Євченко Н.В. Е.М. Ремарк. Зарубіжна література : Підручник для 11 класу / За ред. проф. О.С. Чиркова. Київ: Вежа, 2000. С. 172-180

3. Зварич В.З. Е.М. Ремарк Зарубіжна література ХХ ст. / За ред. М. І. Борецького : Підручник для 11 кл. серед. загальноосвіт. школи, ліцеїв, гімназій. Львів: Світ, 2000. 452 с.

*Стаття надійшла до редакції
17 лютого 2025 р.*

ІСТОРИЧНІ ВИМІРИ РОМАНУ МАРІЇ МАТІОС

«СОЛОДКА ДАРУСЯ»

УДК 821.161.2.09 МАТІОС

ПОХИЛЮК АНАСТАСІЯ

здобувачка вищої освіти філологічного факультету

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

(Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Яковенко Т. В.)

Abstract. *The article is devoted to the study of the historical basis of Maria Matios' novel «Sweet Darusia», the analysis of the panorama of the tragedy of the Ukrainian people depicted in it. Attention is focused on how the author herself explains the historical dimensions of the analyzed work, the reasons for addressing certain issues of the novel. Interesting is the interpretation of the author's artistic goal in the novel – the depiction of historical events through the fate of one person. The novel is analyzed through the prism of the achievements of critics and literary critics.*

Keywords: *Maria Matios' novel «Sweet Darusia», the historical basis of the work, prototypes of artistic images, features of the depiction of historical events.*

Постановка проблеми. Творчість Марії Матіос презентує сучасний стан розвитку літератури в Україні. В її доробку поєдналися традиції й новаторство. Стиль письменниці самобутній, тому дає змогу вписати її творчість у сучасний історичний, літературний та культурний контексти. Вона представлена різноманітними жанрами, які являють собою поєднання вже відомих, індивідуально інтерпретованих письменницею: новела, повість, оповідання, «гомеричний роман-симфонія», бульварний роман, психологічна повість, «драма на три життя», щоденник, «книга кулінарних рецептів», «методичка з народознавчих студій», «сімейна сага в новелах», автобіографія, роман-панорама тощо. Яскравими ознаками індивідуальної манери письма Марії Матіос, зазначає С. Жила, є «глибоке знання реалій життя і психології людини, уміння увиразнити художній світ твору буковинським колоритом, мовним багатством, містикою, споконвічними людськими проблемами» [2, с. 9]. На нашу думку, з погляду реалістичності відображення історичних подій цікавим для аналізу є роман-драма авторки «Солодка Даруся», який ми обрали за об'єкт нашого дослідження.